

Szakolczay Lajos

Harag György és Vidnyánszky Attila – vivát!

Néha szoktam színházba járni. Nem csupán az összes budapestibe és vidékibe, hanem Komárom, Kassa, Pozsony, Újvidék, Szabadka, Belgrád, Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyvárad, Sepsiszentgyörgy, Szatmárnémeti, Gyergyószentmiklós, Bukarest teátrumainak egy-egy előadására is. *Néha* írtam a produkciókról. A magyar színházi életből két olyan rendezőt ismerek – nyugodtan mondhatjuk őket nagyságnak –, akik előtt a színházzal foglalkozó értőknek meg kell hajtani a fejüket. Az utolérhetetlen Harag Györgyről és Vidnyánszky Attiláról van szó.

Mindketten új levegőt, frissítő levegőt hoztak köreinkbe. Hozományuk érthető, hiszen olyan ország – nevezetesen Románia és Oroszország – színházkultúrájában pallérozódtak, amely színvonalában magasan fölötte áll a hazainak. Nyitották és csukták a teret. Gondoljunk csak a *Caligula helytartójára* (Gyula), a Sütő-bemutatókra (Kolozsvár) és az újvidéki színpadra közönséget is ültető Csehovokra (*Harag*), illetve a templomban és más pódiumokon is előadott *Gyilkosság a székesegyházban* bravúros megidézésére, valamint a mezőt játszótérre átalakító *Három nővérre* (Zsámbék), hogy a zseniális *Szarvassá változott fúró*ról ne is beszéljek, amelyekben Vidnyánszky a beregszászi trüppöt, milyen megalázóan keserves előzmények után, az égbe emelte.

Harag Györgyre, még úgy is, hogy nem tette át működési terepét Magyarországra, féltékeny volt a szakma – nála alázatosabb magyar színházi rendezővel nem találkozottam –, s amíg Beregszászon építette a magyar kultúrát, Vidnyánszky tehetségével sem volt gond. Viszont, miután áttelepült Magyarországra, érezték a vetélytárs nagyszerűségét. Egyszerűen, ellenséggé vált. Ami a Nemzeti Színház vezetésével – ki rendezett olyan külföldi társulatokat is idevonzó találkozókat és szimpóziumokat, mint ő? –, csak fokozódott.

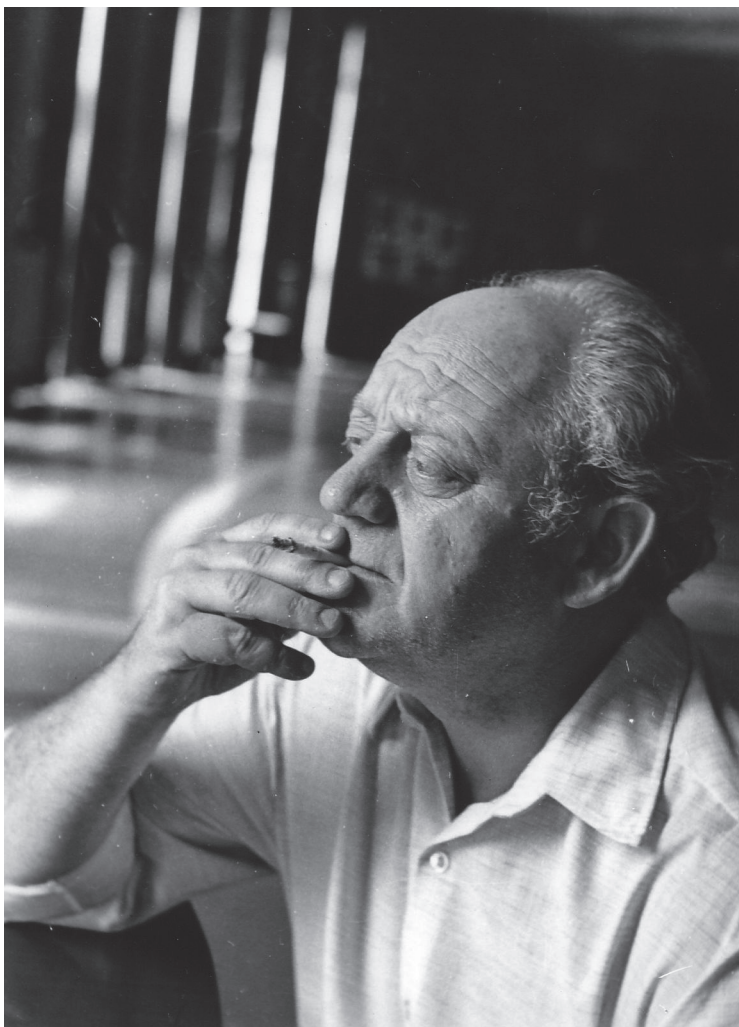
Az még csak érthető, hogy a Szemkilövető borász, ahelyett, hogy „elveszett” vizsgadolgozatát keresné, kommunista erkölcsöt idéző módon megfenyegette: ha ő lesz hatalmon, földönfutóvá fogja tenni. Az sem annyira meglepő, hogy buncócska fia (?), kisöccse (?) Vidnyánszkyt ki akarta utasítani az országból. Menjen oda, ahonnan jött! A politikai ugrabugrának, csak be ne dőlünk neki, megvan a régről örökölt koreográfiája.

Ám számomra teljesen érthetetlen, hogy komoly színházi emberek – ahelyett, hogy fölvennék vele a versenyt, esetleg tanulnának tőle – nekimennek kollégájuknak. Aki más, mint ők, aki nem kis sikereket ért el külföldi rendezéseivel is. Még nem tudják, hogy mi lesz – úgy vélem, tágabb látóhatár! –, de már az ördögöt festik a falra. Féltik kis pecsenyéjüket, nincs másról szó. Viszont hogy a kommunis-

ta erkölcsű színháznál van jobb (lásd Székely hajdani pénzbezsebelő vallomását), nem, vagy alig akarják tudomásul venni.

Mikor lesz rend a magyar színházi szakmában? Rejtély.

Hogy ne görbüljön tovább a világ gyémánttengelye, kéretik a székelgyáborostól, jordán-tamásostól stb. föllépő csapatnak Harag György – akit az ilyesfajta emlékezet *élővé* fog tenni – kezét megcsókolni!

Harag György (1925–1985)

(Csomafáy Ferenc felvétele)